

FUNDACJA PRAESTERNO

Wsparcie realizacji systemowych działań profilaktycznych w społeczności lokalnej

Warszawa, listopad 2022 r.

Zadanie współfinansowane ze środków Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych będących w dyspozycji Ministra Zdrowia w ramach konkursu przeprowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

**Ministerstwo
Zdrowia**

NPZ
NARODOWY PROGRAM ZDROWIA

**KC
PU**
Krajowe Centrum
Przeciwdziałania Uzależnieniom

Informacja o Fundacji Praesterno

Fundacja Praesterno działa od roku 1994. Od roku 2018 Fundacja jest organizacją pożytku publicznego.

Misją Fundacji jest pomoc defaworyzowanym osobom i grupom społecznym w osiągnięciu dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego. Fundacja realizuje swoją misję poprzez przeciwdziałanie wszelkim formom i przejawom wykluczenia społecznego lub marginalizacji społecznej, w tym: narkomanii, alkoholizmowi, innym uzależnieniom i przemocy.

Siedzibą statutową Fundacji jest m.st. Warszawa. W ośmiu miastach w Polsce (Bielsku-Białej, Bydgoszczy, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Puławach, Radunicy k. Pruszcza Gdańskiego i Wrocławiu) pracują z młodzieżą Ośrodki Profilaktyki Środowiskowej. Natomiast w Warszawie, obok biura zarządu Fundacji, od 2021 roku działa Instytut Badań i Analiz Społecznych Fundacji Praesterno im. prof. Stanisława Miki – jednostka organizacyjna Fundacji bezpośrednio odpowiedzialna za realizację przedstawianego Państwu projektu.

Bliższe informacje o Fundacji, jej Zarządzie i realizowanych działaniach znajdziecie Państwo na stronie internetowej Fundacji <https://www.praesterno.pl/> i w załącznikach do niniejszej Informacji.

Sprawozdania merytoryczne i finansowe z działalności Fundacji za lata 2010-2015 znajdziecie Państwo na stronie <https://www.praesterno.pl/sprawozdania/>. Natomiast sprawozdania finansowe i merytoryczne za lata 2016–2021 umieszczone są w internetowej witrynie Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego <https://niw.gov.pl/opp/sprawozdania-opp/>.

Na stronie <https://www.praesterno.pl/referencje/> prezentowane są referencje dla Fundacji ze strony Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii (od roku 2022 – po połączeniu z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – działającego pod nazwą Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom).

Z punktu widzenia przedkładanego projektu badawczego istotne jest to, że Fundacja posiada ogromne doświadczenie zarówno w pracy z młodzieżą, jej opiekunami prawnymi jak i kadrami pedagogicznymi i innymi osobami pracującymi na terenie jednostek oświatowych. Fundacja prowadzi oddziaływania profilaktyczne zarówno na terenie szkół jak i w lokalach Ośrodków Profilaktyki Środowiskowej. W ramach tych oddziaływań Fundacja współpracuje rokrocznie z blisko setką szkół na terenie całej Polski. Od kilkunastu lat rokrocznie badaniami ankietowymi służącymi ewaluacji realizowanych oddziaływań profilaktycznych objętych jest ponad 1000 uczniów i uczennic.

Fundacja dysponuje wiedzą, procedurami technicznymi i prawnymi gwarantującymi efektywne przeprowadzenie badań objętych przedkładanym projektem i co najistotniejsze

bezpieczny zarówno z punktu widzenia młodzieży jak i interesów placówek oświatowych, na terenie których badania będą realizowane.

Zgodnie z obowiązującymi w Fundacji standardami badania prowadzone będą:

- po akceptacji ankiety badawczej przez Radę KCPU do spraw etyki projektów badawczych:
- za wiedzą właściwego miejscowo Kuratora Oświaty;
- we współpracy z właściwą miejscowo jednostką samorządu terytorialnego;
- zgodnie z przepisami prawa oświatowego;
- po uzyskaniu zgody opiekunów prawnych młodzieży uczestniczącej w badaniach i samej młodzieży;
- zgodnie z zasadami dotyczącymi się ochrony danych osobowych.

Systemowa profilaktyka uzależnień w społeczności lokalnej. Opis programu

Cele programu.

Program – realizowany w latach 2022–2024 – ma na celu:

- ★ opracowanie, pilotażowe wdrożenie oraz ewaluację systemowych działań profilaktycznych w społeczności lokalnej miasta Grudziądz
- ★ opracowanie rekomendacji dotyczących organizowania w społeczności lokalnej działań profilaktycznych o podstawach naukowych i potwierdzonej skuteczności, które wspierać będą prawidłowy rozwój i bezpieczeństwo wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz ograniczać ryzyko występowania zachowań problemowych.

I. Badania planowane w ramach realizacji programu

1. Badania diagnostyczne w społeczności Grudziądza i w kontrolnej społeczności Włocławka:

1.1. badania młodzieży (klasy 6 SP oraz 1 szkół ponadpodstawowych) w zakresie identyfikacji zachowań ryzykownych oraz czynników ryzyka i czynników chroniących związanych z używaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież,

1.2. badanie postaw przedstawicieli środowisk szkolnych (dyrektorów, nauczycieli, pedagogów/psychologów) wobec profilaktyki opartej na dowodach naukowych,

1.3. opracowanie listy organizacji rządowych i pozarządowych zajmujących się profilaktyką

1.4. analiza działań profilaktycznych realizowanych w szkołach oraz w społecznościach lokalnych w roku szkolnym 2021/2022.

2. Badania będą w obu społecznościach prowadzone w modelu pre- i posttestowym (badania wstępne i powtórzone badania końcowe):

2.1. młodzież szkolna (te same klasy w obu pomiarach) była badana w okresie luty–czerwiec 2023 roku, badania zostaną powtórzone w październiku 2024 roku. Metoda – audytoryjne badania w wylosowanych klasach szkolnych polegające na indywidualnym wypełnieniu anonimowego internetowego kwestionariusza z wykorzystaniem osobistego smartfonu.

Badaniami objętych zostanie w pomiarze wstępnym po 40 klas szóstych SP oraz po 40 klas pierwszych szkół ponadpodstawowych w obu miastach.

- 2.2. przedstawiciele środowisk szkolnych byli badani w czerwcu 2023 roku (badania wstępne). Badania zostaną powtórzone w I półroczu 2024 roku, indywidualnie, z wykorzystaniem ankiety internetowej. W każdym pomiarze badaniami zostanie objętych po ok. 200 respondentów w każdym mieście.
- 2.3. opracowanie w 2023 roku w obu miastach listy organizacji rządowych i pozarządowych zajmujących się profilaktyką, aktualizacja listy w roku 2024
- 2.4. analiza działań profilaktycznych realizowanych w szkołach w roku szkolnym 2021/2022. Badania *desk research* prowadzone w 2023 roku, z wykorzystaniem sprawozdań szkół z realizacji zajęć profilaktycznych.

Analiza działań profilaktycznych realizowanych w szkołach w roku szkolnym 2022/2023 oraz 2023/2024. Badania *desk research* prowadzone w 2024 roku z wykorzystaniem sprawozdań szkół z realizacji zajęć profilaktycznych

- 2.5. Replikacja w 2024 roku badań w społeczności Grudziądza i kontrolnej umożliwi:
  - 2.6.1. ocenę zmian w czasie w zakresie zachowań ryzykownych, czynników ryzyka i czynników chroniących związanych z używaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież,
  - 2.6.2. ocenę zmian postaw przedstawicieli środowisk szkolnych do profilaktyki opartej na dowodach naukowych oraz mieszkańców wobec działań profilaktycznych.
- 2.6. Z wyników badań młodzieży, przedstawicieli szkół oraz mieszkańców:
  - opracowane zostaną i udostępnione władzom Grudziądza i Włocławka raporty końcowe;
  - władze miast otrzymają także:
    - aktualne listy organizacji pozarządowych zajmujących się profilaktyką,
    - raporty z analizy działań profilaktycznych realizowanych w szkołach w latach 2021/2022, 2022/2023 oraz 2023/2024.

3. Produktem finalnych – udostępnionym władzom Grudziądza i Włocławka – będą rekomendacje dotyczące organizowania w społeczności lokalnej działań profilaktycznych o podstawach naukowych i potwierdzonej skuteczności, które wspierać będą prawidłowy rozwój i bezpieczeństwo wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz ograniczać ryzyko występowania zachowań problemowych.

II. Elementy systemowej profilaktyki uzależnień planowane w społeczności lokalnej Grudziądz

1. Opracowanie planu działań profilaktycznych do realizacji w latach 2023–2024 w społeczności grudziądzkiej, zgodnego z aktualną wiedzą i standardami obowiązującymi w profilaktyce, uwzględniającego Programy Rekomendowane w Systemie Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego.
2. Przeprowadzenie szkoleń dla nowych realizatorów Programów Rekomendowanych włączonych do planu działań w latach 2023–2024.
3. Opracowanie i przeprowadzenie szkolenia nt. wspierania systemowych działań profilaktycznych opartych na dowodach naukowych poprzez środki masowego przekazu oraz koalicję współpracujących ze sobą osób i instytucji.
4. Promowanie projektu systemowych działań profilaktycznych, w tym stworzenie i prowadzenie portalu internetowego dla mieszkańców i specjalistów poświęconego systemowym działaniom profilaktycznym w społeczności lokalnej oraz upowszechnianiu wiedzy naukowej z zakresu profilaktyki.
5. Przeprowadzenie ogólnopolskiej konferencji podsumowującej realizację projektu.
6. Opracowanie rekomendacji dotyczących organizowania w społeczności lokalnej działań profilaktycznych o podstawach naukowych i potwierdzonej skuteczności, które wspierać będą prawidłowy rozwój i bezpieczeństwo wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz ograniczać ryzyko występowania zachowań problemowych.

III. Przewidywane rezultaty realizacji projektu:

1. Opracowanie – w oparciu o przeprowadzone badania empiryczne w społeczności Grudziądz i Włocławka:
  - 1.1. diagnozy sytuacji w zakresie zachowań ryzykownych, czynników ryzyka i czynników chroniących związanych z używaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież oraz zmian analizowanych parametrów w czasie,
  - 1.2. diagnozy postaw przedstawicieli środowisk szkolnych (dyrektorów, nauczycieli, pedagogów/psychologów) do profilaktyki opartej na dowodach naukowych oraz zmiany ich postaw w czasie,
  - 1.4. bazy działań profilaktycznych realizowanych w szkołach oraz w społecznościach lokalnych w latach 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024,
  - 1.5. bazy organizacji rządowych i pozarządowych zajmujących się profilaktyką, wraz z aktualizacją bazy.
2. Przygotowanie nowych realizatorów profilaktycznych programów rekomendowanych.

3. Opracowanie projektu wprowadzenia w społeczności lokalnej systemowych rozwiązań w zakresie profilaktyki używania substancji psychoaktywnych przez młodzież, identyfikacja czynników ułatwiających i utrudniających wprowadzenie systemowych rozwiązań.

4. Promocja i upowszechnienie w społeczności Grudziądza systemowych działań profilaktycznych w społeczności lokalnej oraz wiedzy naukowej z zakresu profilaktyki poprzez:

4.1. uruchomienie portalu internetowego,

4.2. przeszkolenie reprezentantów mediów lokalnych, reprezentantów władz i instytucji zajmujących się lokalną polityką społeczną